

De impact van media op nationale tragedies

MEDIA BERICHTGEVING EN DE BIJLMERRAMP:

EEN ANALYSE VAN DE MEDIARESPOONS OP EEN NATIONALE TRAGEDIE

LEZING OP 29 JANUARI 2025

AGENDA VAN DE PRESENTATIE

- Overzicht van de Bijlmerramp
- Chronologie van de gebeurtenissen
- Impact op de gemeenschap
- Initiële mediarepons en rol van ooggetuigen
- Ethische overwegingen in de berichtgeving
- Langetermijneffecten van media-aandacht
- Gebrek aan openheid door de Raad voor de Luchtvaart?
- Gebrek aan samenwerking tussen overheid en media?

DE BIJLMERRAMP: EEN OVERZICHT

Datum en locatie

De Bijlmerramp vond plaats op 4 oktober 1992 in de Bijlmermeer in Amsterdam, waar een vrachtvliegtuig neerstortte.

Gevolgen voor slachtoffers

De ramp had enorme gevolgen voor de slachtoffers en hun families: een schokkende gebeurtenis leidde tot grote emotionele schade en fysieke klachten: individuele ziekten en ontwikkeling van Post Traumatisch Stress Syndroom (PTSS).

Impact op de gemeenschap

De Bijlmerramp had een grote invloed op de lokale gemeenschap, die tot meer dan drie decennia na de ramp aanhoudt.

ANALYSE VAN DE BERICHTGEVING

Kwaliteit van berichtgeving

Analyse van de algehele kwaliteit van de berichtgeving over de Bijlmerramp, inclusief nauwkeurigheid en objectiviteit van de informatie.

Feiten versus sensatie

Het is belangrijk om de balans te vinden tussen feitelijke informatie en sensatie in de berichtgeving om het publiek correct te informeren.

Ethische verantwoordelijkheden

Journalisten hebben de ethische verantwoordelijkheid om eerlijk en respectvol om te gaan met gevoelige onderwerpen zoals de Bijlmerramp.

Lading El Al-Boeing nucleair Grondmonsters tonen aan dat stoffen uit jumbo voor bijzonder militair gebruik waren

AMSTERDAM - Bij de Bijlmerramp zijn stoffen vrijgekomen die vrijwel uitsluitend in samenhang met uranium en plutonium worden gebruikt. De stoffen zijn niet te vinden op de vrachtlijsten van de El Al-Boeing, maar door Zweedse en Nederlandse laboratoria aangetroffen in monsters Bijlmer-grond en stof uit de hangar waar de Boeingdelen werden verzameld.

VINCENT DEKKER 1 oktober 1998, 00:00

zaterdag 4 april 1998

Roep om parlementaire enquête
om waarheid over El Al-lading
boven water te krijgen

door
JAN-KEES
EMMER
en
ANGELO
LANGEER

ZIEK

■ De hoofdrolspelers in
het spoeddebat deze
week. De ministers
Borst (l) en Jorritsma.

Waar is
die
227 kilo
uranium?

■ De laatste foto van de
ramp-jumbo.

heidsonderzoek. Hij wilde van zijn cliënten een medische eindverklaring verkrijgen om zijn schadeclaims naar Boeing zo goed mogelijk te kunnen onderbouwen. Want sommige cliënten waren ziek of kampen met hun gezondheid, en niemand wot waardoor. Op die brief kwam vanuit Den Haag geen reactie. Van der Goen ging noest verder.

En stuitte op tal van mysteries die tot op de dag van vandaag nooit zijn opgelost. Weer komt hij die zonder bapering op. Allereerst zijn dat 'de mannen in witte pakken' die met een na de ramp opdoken. W deden ze daar? Waren ze son van de Israëlische gehele dienst? Van der Goen be cliënten die onder ede kunn verklaren dat met de kor

VAN AL DIE BIJLMERRAMP-MYSTERIES...

'KANKERVERHAAL' ZORGT VOOR PANIEK EN WOEDE

AMSTERDAM, zaterdag 4 oktober De Bijlmerramp

INFORMATIE EN MIS-/DESINFORMATIE

Balans tussen informatie en misinformatie

Tijdens de Bijlmerramp was het essentieel om een balans te vinden tussen accurate berichtgeving en het vermijden van misinformatie.

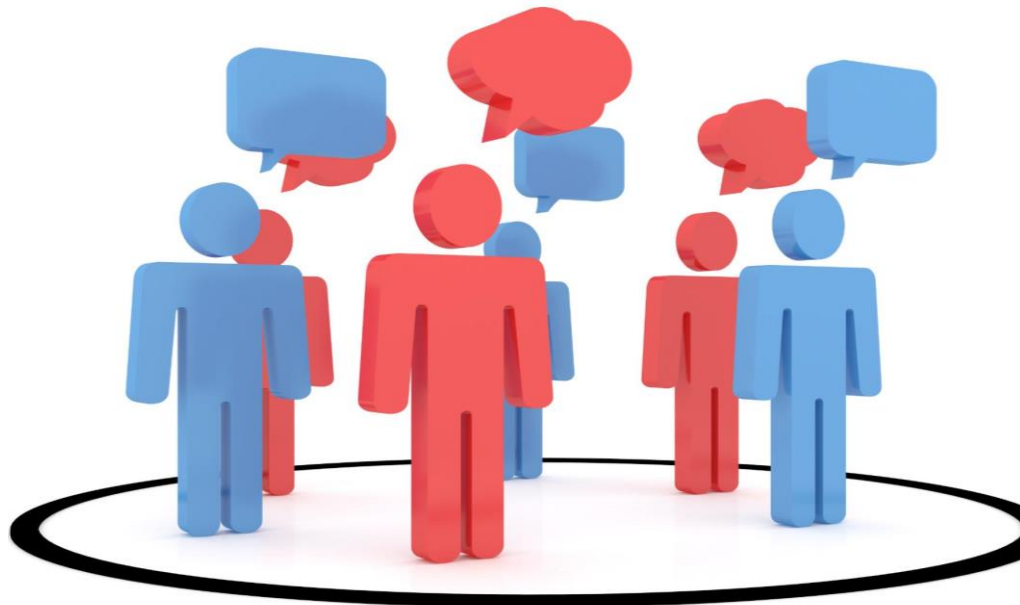
Voorbeelden van misinformatie

Er circuleerden verschillende voorbeelden van mis- en desinformatie die de situatie tijdens de Bijlmerramp vertekenden en verwarring veroorzaakten.

Impact van misinformatie

Mis- of desinformatie of een onjuiste voorstelling van zaken heeft niet alleen invloed op de publieke perceptie, maar kan ook het besluitvormingsproces beïnvloeden tijdens (1992-1999) en na (2022) de crisis.

SENSATIONALISME EN ETHIEK IN DE JOURNALISTIEK

Impact van Sensationalisme

Sensationalisme, ongeacht hoe die ontstaat, kan de publieke perceptie van gebeurtenissen aanzienlijk beïnvloeden en leidt vaak tot misinterpretatie van feiten.

Ethische kwesties

Ethische vraagstukken in de journalistiek omvatten het respect voor slachtoffers en hun families, hetgeen cruciaal is voor verantwoord rapporteren.

Media verantwoording

Media moeten, net zoals iedereen, ook verantwoordelijk worden gehouden voor hun verslaggeving, vooral met betrekking tot het rapporteren over gevoelige onderwerpen.

Fouten maken

Is menselijk en kan iedereen gebeuren: fouten herhalen of niet corrigeren is des duivels: ongecorrigeerd laten heeft effect op het welbevinden van de medemens. Een zelfcorrigerend mechanisme is nodig.

DE ROL VAN DE OVERHEID EN MEDIARELATIES

Samenwerking tijdens crises

Effectieve samenwerking tussen de overheid en de media is essentieel voor het delen van belangrijke informatie tijdens crises. Kritiek mag natuurlijk: waakhondfunctie media ook!

Officiële verklaringen

Officiële verklaringen van de overheid dienen als betrouwbare bron van informatie voor het publiek en de media.

Persconferenties

Persconferenties bieden een platform voor overheidsfunctionarissen om updates te delen en vragen van de media te beantwoorden.

Complottheorieën

Zijn niet altijd te voorkomen: vereist speciale aandacht.

OFFICIËLE VERKLARINGEN EN PERSCONFERENTIES

Officiële verklaringen:

De overheid deed na de Bijlmerramp belangrijke officiële verklaringen, die cruciaal waren voor de communicatie met het publiek. Soms: de waarheid van het moment. Voortgangsrapporten naar parlement en Raad voor de Luchtvaart en publiek.

Het ongeval met El Al 1862 is het best geïnformeerde ongeval in de geschiedenis van de Nederlandse luchtvaart: zie www.elal1862accidentinvestigation.nl. Toch ging het mis!

Impact op de media:

De inhoud van de officiële verklaringen had een significante impact op de berichtgeving door de media en vormde de publieke perceptie.

Bijlmerbewoners:

Namen de verklaringen van de Raad voor de Luchtvaart en de overheid niet aan en deden eigen onderzoek.

LANGETERMIJNEFFECTEN VAN DE MEDIA BERICHTGEVING

Publieke perceptie

De media hebben een significante rol gespeeld in het vormen van de publieke perceptie over de Bijlmerramp en de gevolgen daarvan.

Beleidsveranderingen

De gemaakte fouten door de overheid leidden tot belangrijke veranderingen in beleid na de Bijlmerramp, met nadruk op communicatie naar de doelgroep, veiligheid en crisisbeheer, de organisatie van rampenonderzoek...(OVV, MH17, vuurwerkcramp Enschede)

Opnieuw onrust in de Bijlmermeer 2022

Dertig jaren na de ramp hebben de media bijgedragen aan een opleving van de complottheorieën en een voorstelling van onopgeloste mysteries en de impact op de gemeenschap (KRO-NCRV Rampvlucht, heruitgave boek Going Down Going Down 2022, documentaire Murky Skies)

HOE KON ER OPNIEUW ONRUST ONTSTAAN?

- Opnieuw een podium voor complot- en doofpotdenkers
- Drama Rampvlucht gebaseerd op complottheorieën
- Heruitgave boek Going Down Going Down 2022
- Krantenartikelen met beschuldigingen
- Waarheidsverwaarlozing parlementaire enquête
- Geen goed beeld van de feiten en het ongevalonderzoek
- Voedingsbodem voor complotten en theorieën blijft
- Geen duidelijkheid gegeven: gif-doofpot media frame
- Interessant sociologisch experiment: dit keer is 'de overheid' *niet* schuldig aan de ophef

WAT TE DOEN?

- Mond houden en wachten tot een en ander overwaait?
- Toch proberen de feiten nog eens op een rijtje te zetten?
- Stille diplomatie proberen?
  - +
  -
- Maar 'ergens beginnen'?

BIJDRAGEN 2020-2025

- Parlementaire enquête (1999)
- KRO-NCRV docu Rampvlucht (2022)
- Documentaire Murky Skies (2023)
- Podcast Flugforensik (2024)
- Editie Historisch Nieuwsblad (2024)
- www.elal18962accidentinvestigation.nl
- Hergroepering oorspronkelijk bronnen
- *Zijn goede berichten die mensen zich beter kunnen laten voelen niet nieuwswaardig?*

SPECIALE DIGITALE EDITIE

Bijlmerramp De complot- theorieën ontrafeld

Ongevallenonderzoek El Al-vlucht LY-1862

- Home
- Over mezelf
- Motivatie
- Disclaimer
- Contacten
- Documentatie
- Foto's
- Lezingen
- Recensies
- Tegengas
- Media
- Literatuur
- Interviews
- Analyses
- Verarmd uranium
- Dossier ir. H.N. Wolleswinkel
- ACOI
- Bijlmermeer
- Tweede Kamer
- Vracht - lading
- Cockpit voice recorder**
- Wikipedia
- Social Media
- Historisch Nieuwsblad
- Route
- Onderzoek
- Stof tot nadenken
- Medisch onderzoek
- Waardering
- Hangar 8
- NLR, KLM, KLU
- Keuze baan 27
- Flugforensik
- Boeing
- RLD
- Informatiebronnen
- (Witte) pakken
- VMC(A) n-2
- Vliegtuigonderhoud
- NTSB
- FAA & lessons learned
- De Enquête
- Ministerie
- Ziekte
- Rampvlucht
- (Complot)theorieën
- Beweringen
- Vincent Dekker
- De schuldvraag
- OVV
- 4 oktober 2024
- ICAO
- Nationaal archief
- Plan
- Slotopmerkingen
- Steun
- Contact
- 🔍

RESULTATEN

Podcast Flugforensik (04-2024):

> 100.000 x beluisterd

Website ongevalleonderzoek (09-2024):

> 3500 bezoekers

>= 107 landen

> 6650 documenten gedownload

> 10.000 zoekopdrachten

> 17.000 page views

Historisch Nieuwsblad (09-2024):

➤ 7500 views

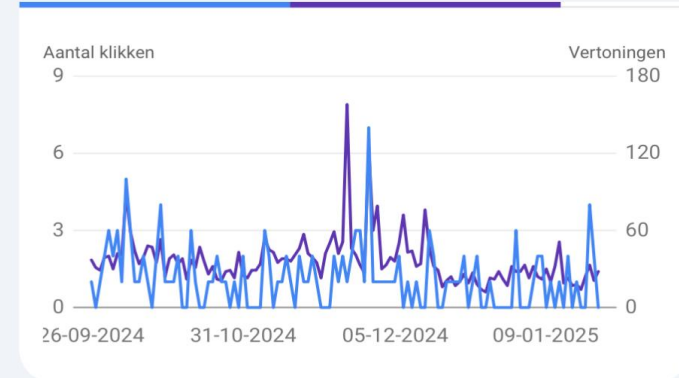
➤ Vanaf 13-09-2024: oorverdovend stil

Prestaties

EXPORTEREN

24 uur 7 dagen 28 dagen 3 maanden ✓ 6 maanden

Laatste update: 3,5 uur geleden

ZOEKOPDRPAGINALANDEMAPPAR/ZOEKOPDATUM:

Land	Aantal klikken	↓ Vertoningen
Nederland	109	2.809
Verenigde Staten	0	295
België	2	163
Brazilië	0	142
Duitsland	6	100
Nieuw-Zeeland	10	70
Verenigd	0	66

GEWENST

- **Opening van de archieven:**
- Vond plaats op 13 september resp. 17 december 2024

- **Debunken complottheorieën**

- Open communicatie en transparantie

- **Wederzijds vertrouwen**

- Wederkerigheid: daar moet aan gewerkt worden

